

Dogodba z volkovi na Poljskem.

(Po Dielitz-u, Fr. Hubad.)

svojo sestro Aninijo sem bil v pohodih na gradu svojega strijca ob meji litvanskej. Kar pride nenadoma žalostna vest, da mi je oče hudo obohel. Zato se nisem smel muditi; sneg ni več padal, luna je svetila jasno, Rosko, stari izkušeni lovec, bil je zanesljiv kočijaž, zato se odločimo odriniti še zvečer in voziti se vso noč.

Zaviti v kožuhe, dobro oskrbljeni z živežem, sedemo na saní. Še predno se naredí noč, pridemo v veliki gozd, ki nas je ločil še od očetovega doma. Razteza se daleč na Litvansko. Pot je širok, ali na potu bilo je mnogo snega in ledú, oviralo nam je pot in utrujevalo naše konje. Molčali smo vsi, le peketanje konjsko in smrčanje naše krščenice je motilo tihoto. Sestrine in moje misli so bile pri dragemu očetu; ker je bil vže tako star, nisva si mogla prikrivati nevarnosti.

Skoro je bilo vže pólunoč, nič nenavadnega se še ni bilo pripetilo, kar postanejo konji nemirni, težko sopejo, sami začnó dirjati hitreje. Vže več let smo imeli te konje, vedeli smo, da mora biti kaj posebnega, kar jih vznemirja. Bali so se, plašno so se ozirali, kakor bi jih podila neka nevidna moč naprej.

Kmalu začnó skakati tako divje, da jih je moral držati Rosko z vso silo; komaj jih je krotil. Nenavadna divjost me je skrbela, slutil sem kako pretečo nevarnost. Tudi Rosko je bil nemiren; oziral se je večkrat in vlekel na uho. Kar najedenkrat odjenja konjem z vajeti; zdirjali so, kolikor so mogli teči. Sedel sem zadej v sanéh. Obrnem se nekoliko, z ustmi se približam kočijaževemu ušesu.

„Kaj je, Rosko?“ vprašam ga tako tiho, da me Aninija ni mogla čuti. Starec pomisli nekoliko, pa mi odgovori ravno tako tiho: „Bojim se, da so nam volkovi na sledu. Mraz jih podi iz gozdov, glad jih goni k nam, izgubljeni smo, če nas ne otmó hitri konji.“

Videl sem vže smrt v strašnih podobah; ali nikdar nisem še obledel mej gromom v vojski takó, kakor na te besede. Prva misel mi je bila Aninija; vže sem videl kako mesarijo krvoločne zveri njeno lepo, nežno telo. Večkrat sem vže slišal o hitrosti in trdovratnosti, s katero zasledujejo volkovi svoj plen. Če nam konji ne padejo, rešeni smo; ali bojim se, da bi njihove moči ne opešale.

Imel sem s sebój lovski nož, puško in dva samokresa; ali smodnika in svinca samó malo.

Stari Rosko je priganjal konje; ali tega ni bilo treba, lastni nagon gnal jih je hitreje nego bič.

Gledal sem vedno nazaj; še nisem zapazil ničesar, kar zavpije Rosko, ki je imel bolje oči in ušesa: „Vže gredó, vže gredó! Ali čujete sopenje? Temna pika tam zadej; to jih je nad sto.“

Zdajci zagledam tudi sam, kar je zagledal Rosko z bistrim očesom prvi. Gosta, trda tólpa bližala se je vedno bolje. Divje, strašno tulenje razlegalo se je po noči do nas, izvestno znamenje bližajoče se nevarnosti.

Aninija še ni slutila ničesar; preteča nevarnost je še ni vzdramila iz sná. Nisem je smel pustiti več nevedne. Vže sem razločeval tólpe zverin; vže skačejo posamezni naprej in se bližajo na streljaj. Puško vzdignem ter pomerim na prvo zvér.

„Pripogni se!“ zavpijem nad sestro. Iz trdega spanja vzdrami se reva. Pogleda me, kakor bi hotela vprašati; ali brala mi je z lica, da ni časa za pogovor; nehoté se pripogne. Prvi in najmočnejši volk se zgrudi zadet.

Pok predrami krščenico; mislila je, da so nas napadli roparji, glasno začne upiti na pomoč. „Sami volkovi so,“ reče stari Rosko hladne krvi, „ubitega tovariša trgajo. Jednega sovražnika imamo menj,“ nadaljuje; „ali še jih ostaja na stotine, da —“

Ni izgovoril; ženam ni hotel praviti strašne nevarnosti.

Konje je podil strel še hitreje naprej, volkovi so mesarili ubitega tovariša.

„Ne bo jih mudil dolgo,“ zašepeče mi Rosko. „Kmalu nam bodo zopet za petami, konji bodo onemogli.“

Čuditi sem se moral Aniniji. Tolažila je krščenico, naj se udá neogibnej osodi. Potem sklene roki in začne moliti mirna kot angelj.

Ta prizor ohrabri in ojači me. Puško nabijem in čakam pripravljen. Konji napenjajo vse svoje moči, ali vže se je bližalo nekaj zverin z odprtim žrelom.

Strel podere zopet prvega; vže sem upal, da nam bode ostalo toliko časa, da bi prišli iz gozda ali do kakega človeškega sela, ker se obotavljajo zverí pri ubitih tovariših. Ali kako prevarljiva je bila ta moja nada. Komaj je bila nabita puška, zopet so nam bili volkovi za petami.

„To vse ne pomore nič,“ zašepeče mi Rosko; „konji onemorejo kmalu, in potlej smo izgubljeni!“

In res, vže se je kazalo, da pojemajo konjem moči. Težko so sôpli, dirjali so nejezujo. Vender so storili, kolikor so mogli, spoznavali so nevarnost kakor mi.

Strašno je bilo to za nas, trepetal sem ne za-sé, ampak za Aninijo. Postrelil sem še nekaj zveri, ali to jih ni ustavljalo. Prav blizu so nam vže bile za petami, vže sem razločeval jezik in svitile oči vsake zverí posebej.

Pa koliko jih je bilo! Smodnika nisem imel več zoper toliko sovražnikov; imel sem samó še nabita samokresa, lovski nož in kopito svoje puške. Rosko opazi vse to.

„Še jedno upanje nam ostaja,“ reče. „Spominam se, da sem opazil na potu semkaj zapuščeno lovsko kočó. Ne more biti več daleč. Če se nam posreči do nje, varni smo vsaj za trenotek; če ne, bodite tako usmiljen, gospod, in dajte gospodični z jedino še nabitim samokresom hitro smrt, da jo rešite strašne smrti volčjih zôb!“

Ves osupel pogledam starega, zvestega služabnika; solza mu je drla po zgubanem lici; kimal je z glavo, da bi mi potrdil strašne besede.

Nikdar ne pozabim tega trenotka; leden mraz prešinil mi je ude, ko pogledam mili obraz svoje sestre in pomislim, da jo bodem moral usmrtiti morda vže čez malo sekund. Pobožno in udano je obračala sestra mile svoje oči k nebu udajoča se brez godrnjanja v voljo božjo.

Zdajci zagledamo strašne sovražnike ob straneh naših sanij; videl sem, kakó se jim širijo nosnice, kakor bi nas hoteli povohati predno nas napadejo.

V tem hipu malo da nisem obupal. Levica zgrabi samokres in z negotovim očesom pogledam sestro na glavo. Zdelo se mi je, da nisem več človek nego divja zver, ki hoče drugej iztrgati njen plen. Nehote potegne desnica lovski nož iz nožnic. Pred očmi mi je bilo vse krvavo, samo požrešne volkove in bel sneg sem videl še pred sebjó.

Zver nastavi strašen skok, da bi skočila v sani. Ali zadenem jo dobro, rohneča se zvrne nazaj. Aninija pade nezavestna na krščenico, ki je ležala vže dolgo brez vse zavesti.

„Dobro!“ zavpije Rosko. „Štedite smodnik, rabite nož in kopito! Kočo vže vidim. Le nekoliko trenutkov še vztrajajte, rešeni smo!“

Te besede me zopet ohrabrijo. Neusmiljeno je bičal Rosko konje. Uboge živali se zaženó v največji dir. Jaz utaknem samokresa spredaj v kožuh in s povzdignenim kopitom stojim na sanéh.

Moje pretenje jih je prestrašilo, ali jih je pa osupnila nenadna hitrost konj; nekoliko se jim umaknemo. To je bilo za nas brez pomena. Ozrem se, ravno poleg nas so bila odprta vrata koče. Rosko zavpije od veselja. Konje ustavi ter skoči s kozla. „Tù smo! tù smo!“ zavpije, „niti trenutka se ne smemo obotavljati!“

V tem se je zavedla Aninija, vže je bila sè sanij. Rosko prinese za njo nezavestno krščenico. Jaz sem bil zadnji. Ko stopimo v kočo, zgrabi stari sluga puško ter skoči ven. Začuden se ozrem po njem. Videl sem, da bo kmalu volkov brez števila okolo nas. Kličem toraj Roska, naj se ne podaje v nevarnost; ali vže je izgotovil svoj namen. Dvakrat udari z bičem strašno po konjih, da zdirjajo na vso moč naprej, potem se vrne h koči. Vže priskačeta dva prva volkova. S kopitom puške ju pobije, stopi v kočo ter porine zapáh pred trdna hrastova vrata. Bil je skrajni čas.

Zamán bi skušal praviti, kaj sem čutil ta trenotek. Mnogo let je tega, mnogo sem doživel, ali še se spominam natanko te dogodbe.

Ko je poganjal Rosko konje — samó tako jih je bilo mogoče rešiti — zgrabil je gorečo svetilnico z voza. Volkovi so tulili zvunaj, zaganjali se na vrata, plezali na okna, zaprta s trdnimi deskami, a mi smo pregledovali kočo.

Drugega ni bilo najti, nego gole prstene stene. Na jednej strani je bila klop iz prsti; v jednom kotu kùp na polu segnjite slame, a poleg nje najdemo neprecenljiv zaklad, suhih drv, dosti, da nas varujejo mraza vsaj za štiri in dvajset ur. Stari sluga zanéti takój ogenj, prijetna gorkota se razvije po koči. Dim je plapolal skozi luknjo, kakeršne puščajo po lovskih kočah v strehi.

Radoveden sem gledal sestro. Klečala je poleg krščence, skušala jo vzdramiti iz nezavesti. Kmalu se jej posreči. Potem ležemo k ognji. Zunaj so tulili sovražniki, a mi smo si čestitali, da smo jim utekli.

Samó stari Rosko se ni zmenil za dobroto nebeško. Temno je zrl v ogenj, čelo mu je bilo nagubančeno, sem ter tjà je zmajeval z glavo. Jaz sem se pa čutil tako srečnega, da se nisem mnogo brigal za njegovo otožnost. Zdajci zaslíšimo od zvunaj strašen krik; prestrašeni se spogledamo. Krik je bil tako močen, kakeršen ne more priti iz človeškega grla. Kmalu utihne, ali vedno nam je donel še po ušesih.

Po kratkem molku reče Rosko: „Ta strašen krik naznanja smrt vašega najljubšega konja, gospod! Velikokrat sem vže slišal upiti tako pojemajočega konja na bojišči. Gotovo so prišle uboge živali volkovom pod kremplje. Zdaj jih žró, zato se ne brigajo za nas; ali kmalu se vrnejo k nam hujši nego li prej.“

Pravo je trdil Rosko. Kmalu začnó napadati krvoločne zverí kočo na novo; še hujše so bili od prej, dobro smo slišali, da napenjajo vse sile priti na streho.

Pazno smo se ozirali k višku. Kar zapodi veter dim od luknje, vedro nebo se zasveti nad nami, pokažejo se nam pa tudi štiri krvava volčja žrela.

Mirno reče starec: „Teh se nam ní bati, ognja se bojé, svitloba jih slepi, da nas še ne vidiijo.“

Zdajci strašno zahrešči; isti hip izginejo tri zverí, četrta pa pade s podrtó streho k nam ravno v ogenj.

„Ustrelite ali mérite dobro!“ zavpije Rosko, ter sam zgrabi za puško. Ustrelim in zadenem, Rosko pa ubije volka s kopitom svoje puške do dobrega.

Smrdelo je od krvi in od ognja; volka vržemo v kot, starec pa reče: „Menda se nam ni bati drugega takega pohoda po noči. Ali dan nam bode poslal še več takih gostov, nego jih moremo pobiti!“

Jaz sam sem slišal te besede. Vprašam ga torej tiho, kaj bi se nam bilo bati po dné; saj bi jo potegnili volkovi po dne v gozd.

„Tega ne moremo upati,“ odgovori mi. „Kjer se nabere volkov veliko število, ne bojé se dneva. Dokler imamo drv, nam se ni bati napada od zgoraj. Drugega upanja nam ni, nego da branimo ženske in sebe do zadnjega trenutka. Kaj pa bode, če postane zopet noč pa nimano več drv?“

Zadnji up je splaval po vodi, poguba se mi je zdela neizogibna. Britko obupanje se me loti. Vender sem skušal prikrivati Aniniji nemir; prijazno so se jej smehljale ustni v spanji; trgalo mi je srce.

Stari Rosko je netil v tem ogenj. Pogasil je. Pri luknji na strehi se ni pokazala volčja glava več, okolo vrat so pa praskali volkovi, tulili so vso noč.

Predno mi je povedal Rosko, česa se boji, želel sem si dne, a zdaj bi mi bilo najljubše, ko bi noči ne bilo konec. Pa kaj bi nam bilo pomoglo, postradati bi morali; v volčjem žrelu bi umrli vsaj hitreje.

Počasi obledé zvezde, dan napóči. Roskovo prorokovanje se začne spolnovati. Volkov je zlezlo do dvajset na streho, ki se je vže udirala pod njimi. Aninija je še spala, hvala Bogu. V največej sili, ko vže nismo več upali rešitve, počí puška, druga, tretja, lovski krik in pasje lajanje nam udari na ušesa. Ženske planejo iz spanja k višku, volkovi poskačejo s strehe in zbežé.

Rosko odpre naglo vrata in veselo zavpije: „Volkovi so jo vže pobrisali, lovci prihajajo iz gozda!“

Skočimo k vratom. Bili smo prosti. Veselo sopemo sveži zrak. Na čelu lovecev zagledamo rešitelja, Leona M., ženina moje sestre.

Kdo bi opisoval veselje. Kar izvan sebe sem bil, objamem ga z rokama, kajti sestra je bila zdrava na mojej strani. Hvaležen podajam Leonu roko. Loveci gonijo volkove, mi mu pa pripovedujemo, kaj smo trpeli; on pové, kako je prišel še o pravem času. Na strijčevem gradu, kjer je bil z nami v pohodih, raznesla se je kmalu po našem odhodu novica, da je prišla velika tólpa volkov iz litvanskih gozdov v kraje, skozi katere je peljala naša pot. Prebivalci vse okolice se zberó na lov. Strah se ga loti za nas; takój zbere vse, kar more nositi puško in otide na lov. Bližnji graščaki se mu pridružijo. Hoteli so začeti lov še le prihodnji dan, a Leon jih pregovori, da gredó takój. „Takó, prijatelji,“ konča svoje poročilo, „pomagal sem v vašo rešitev!“